

La tria

per ANDREU LONCÀ

D'Eugeni Oneguin, el clàssic de Puixkin, no en podem llegir altra traducció que la que ha bastit Arnau Barrios, a Club Editor, premiada fa poc, i doncs, pel que sé, no la podem comparar amb res d'anterior. De *La Ilíada* homèrica n'hi ha un munt de traduccions. Aquesta que els passo a comentar ara la signa Pau Sabaté, filòleg que estrena la col·lecció Bernat Metge Universal amb la que podríem anomenar honestament *La Ilíada* democràtica.

Aquesta *Ilíada* és una obra distinta, que es distancia, molt a consciència, de la traducció més celebrada, la del prevere Josep Maria Balasch, que en publicà la segona versió que tinc a la mà el 1997. Ignoro si cal afegir que Pau Sabaté no és prevere? No crec que sigui una imprudència recordar als lectors més joves com el filòleg i canonge mallorquí mossèn Alcover amb relació a l'enginyer laic Pompeu Fabra es dibuixaven dos contorns, dos estils de vida, dos mentalitats molt clares. Aquí, entre Balasch i Sabaté s'insinua aquesta diferència. Pau Sabaté opta per una traducció en vers, seguint l'hexàmetre català, amb dos síl·labes àtones a l'inici, si cal, on què el lèxic rar no és l'artificiositat que crida més l'atenció al lector. Cada generació ha de traduir els clàssics. Pau Sabaté ha confegit la seua traducció en què *deiforme* s'ha convertit en "que s'assembla als déus", i "Zeus de la darga de cabra" és allò de Zeus *egidífer*. Què caracteritza aquesta traducció? Usant un concepte polític que s'utilitzava fa decennis: la transparència màxima. Un davantal aclareix els elements argumentals més necessaris per seguir cada cant. Val la pena de recordar que la transparència màxima

'La Ilíada' de Pau Sabaté

ACN/PERE FRANCESCH

A ESTONES SEMBLARIA QUE PARIS PREN UN CAFÈ NESPRESSO A DALT DEL PALAU DE TROIA

també és un artifici. En cert sentit, amb la seua força juvenil, Sabaté ha arrencat *La Ilíada* de les balmes humides i tancades de la Universitat i l'ha dut al país de les tablets, els mòbils i els ordinadors portàtils. El resultat és una "Ilíada lleugera", que no reclama anar al diccionari cada dos per tres. A estones semblaria que Paris pren un cafè Nespresso a dalt al palau de Troia. Els llençols del llit d'Helena són d'una blancor d'anunci de detergent. Els déus antics no tenen el llustre d'altres versions ni viuen en palaus, ara habiten en cases que imagines transparents, pensades per una bella arquitecta índia, amb amples jardins verticals.

Pel camí s'han oblidat fórmules expressives, epítets híper cultes, verbs antics, ritmes desatesos i paraules inoïdes. A *La Ilíada* de Sabaté s'illumina les cases dels déus amb els llums d'Ikea. La lúgubre parca es torna la negra mort en la guerra. S'entenen més les raons d'Agamènon. Ara sabem que al cant III l'honor que reclama Agamènon és una bona multa als troians que faci rics els grecs, ansiosos de poder i de riqueses. *La Ilíada* de Sabaté ha perdut misteri de les coses llunyanes. Això no t'estalvia l'esforç constant de la lectura en la primera gran història bèl·lica de la nostra tradició literària. Em sembla una traducció agosarada en el sentit que t'acosta l'obra grega sense contemplacions de context ni manierismes d'estil, tal com em pareix que són aquests joves filòlegs que arrenquen a viure al segle XXI".